

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра економічної кібернетики

**Методичні рекомендації
для проведення практичних занять з предмету
«Прикладна економіка»**

**Для студентів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальності 051 «Економіка»
всіх форм навчання**

Тернопіль 2021

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з предмету «Прикладна економіка» для студентів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 «Економіка» всіх форм навчання. укл. Мартиняк І.О., Дмитрів Д.В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2021. 26с.

Укладачі:

к.е.н., ст. викл. кафедри економічної кібернетики – Ірина Мартиняк
к.т.н., доцент кафедри економічної кібернетики – Дмитро Дмитрів

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної кібернетики
Протокол № _____ від «_____» _____ 202 р.

Рекомендовано науково-методичною радою факультету економіки та менеджменту
Протокол № _____ від «_____» _____ 202 р.

Зміст

Передмова	4
Тема: Прикладна економіка: загальна характеристика курсу	6
Тема: Сучасні тенденції розвитку економіки	6
Тема: Системність економіки: теоретичні аспекти та умови реалізації.....	7
Тема: Ринкові механізми в період глобальних цифрових трансформацій.....	7
Тема: Міжнародна конкуренція країн, регіонів, фірм та її вплив на кон'юнктуру ринку.....	8
Тема: Інноваційний розвиток економіки у системі глобалізаційних викликів	9
Тема: Стратегічне планування соціально-економічного розвитку країни.....	9
Тема: Стратегічне планування регіонального розвитку на основі Смарт-спеціалізації.....	10
Тема: Мережева взаємодія як модель інноваційного розвитку.....	11
Тема: Грошова система: стан та напрями трансформації.....	11
Тема: Фінанси і фінансова система: прикладні аспекти розвитку.....	12
Тема: Формування і розвиток соціально-трудова відносин на сучасному ринку праці.....	12
Тема: Відносини власності в сучасних економічних системах.....	13
Тема: Суб'єкти та види підприємницької діяльності в Україні.....	14
Тема: Виробниче підприємництво – основа глобальної конкурентоспроможності економіки.....	14
Тема: Розвиток інноваційного підприємництва на національних та міжнародних ринках	15
Тема: Мікроекономічні аспекти економічної рівноваги.....	16
Тема: Макроекономічна рівновага: механізм оцінювання та шляхи забезпечення	16
Тема. Інвестиційна діяльність на міжнародних ринках.....	18
Тема: Фінансові інструменти здійснення підприємницької діяльності на міжнародних ринках...	18
Тема: Світовий валютний ринок	19
Тема: Прикладні аспекти міжнародних розрахунків	20
Тема: Споживання: локальні тенденції та мегатренди	21
Тема: Соціалізація та екологізація економіки	22
Критерії оцінювання результатів навчання студентів.....	23
Рекомендована література	24

Передмова

Метою навчального курсу „Прикладна економіка” є набуття студентами компетенцій щодо комплексного застосування знань набутих в процесі вивчення фундаментальних економічних дисциплін та статистико-математичного інструментарію досліджень у сфері практичної діяльності економічних суб’єктів на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Завдання дисципліни - вивчення прикладних аспектів реалізації національної та регіональної економічної політики щодо стратегічного планування, активізації інноваційної та інвестиційної діяльності в глобальному просторі; набуття навиків у сфері практичної діяльності бізнесу (в т.ч. малого та середнього підприємництва, мікро підприємництва) на національних та міжнародних ринках в умовах глобальних цифрових трансформацій.

Предметом вивчення курсу виступають закономірності розвитку економічних систем різних рівнів та особливості їх практичного функціонування.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

- Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,
- Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
- Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
- Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
- Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- Проводити аналіз функціонування та розвитку суб’єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
- Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
- Застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

- Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.
- Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
- Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

загальних:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Тема 1: Прикладна економіка: загальна характеристика курсу

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Предмет і завдання курсу «Прикладна економіка»
2. Суб'єкти господарювання та домогосподарства як окремі гравці ринків
3. Держава та місцеве самоврядування як фактори впливу на розвиток економіки
4. Глобальна цифрова трансформація світової економіки
5. Наведіть приклади прояву тенденцій глобалізації та регіоналізації економіки?
6. Пригадайте та поясніть в чому полягає суперечливість процесів конвергенції та дивергенції.

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання

1. Ознайомтеся із формами заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (доступно за посиланням <https://minjust.gov.ua/m/formi-zayav-u-sferi-derjavnoi-reestratsii-yuridichnih-osib-fizichnih-osib-pidpriemstv-ta-gromadskih-formuvan-8148>), зокрема:
  - Заява щодо державної реєстрації юридичної особи (крім громадських формувань та органів влади) (форма 2), діє з 11 липня 2021 року
  - Заява щодо державної реєстрації юридичної особи - органу влади (форма 3), діє з 01 червня 2020 року
  - Заява щодо державної реєстрації юридичної особи - громадського формування (форма 4), діє з 11 липня 2021 року
2. Ознайомтеся із структурою та змістом модельного статуту ТОВ, затвердженого Постановою КМУ від 27.03.2019 № 367 (зразок доступний за посиланням <https://blank.dtkr.ua/blank/480>). В яких випадках підприємству доцільно використовувати модельний статут?
3. Заповніть Заяву щодо державної реєстрації юридичної особи у формі Товариства з обмеженою відповідальністю та модельний статут для умовного суб'єкта господарювання.

Тема 2: Сучасні тенденції розвитку економіки

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Суспільство споживання як напрям розвитку економіки
2. Постконсюмеризм та його роль в розвитку соціально-економічних відносин
3. Суспільство знань

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання

1. Ознайомтеся із складовими індексу К-суспільства, розробленого ООН (Global Knowledge Index 2020 доступно за посиланням: <https://www.undp.org/publications/global-knowledge-index-2020>). Назвіть та охарактеризуйте його основні складові.
2. Проаналізуйте рейтинг ТОП-10 країн як за загальним індексом, так і за субіндексами.
3. Визначте місце України в рейтингу, запропонуйте можливі заходи для підняття у рейтингу. На основі загальної динаміки розробіть прогноз для України на найближче майбутнє.

Тема 3: Системність економіки: теоретичні аспекти та умови реалізації

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Економічна система суспільства, суть і структура.
2. Феномен багаторівневості економіки
3. Типи економічних систем та їх характеристика
4. Економічні відносини на сучасному етапі розвитку

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття **Практичне завдання**

1. Ознайомтеся із:
мегатрендами розвитку світової економічної системи (доступно за посиланням: <https://www.pwc.co.uk/issues/megatrends.html>) та довгостроковим прогнозом The World in 2050 (доступно за посиланням: <https://www.pwc.com/gx/en/research-insights/economy/the-world-in-2050.html>)
2. Обговоріть питання:
  - Досягнення довгострокового сталого розвитку: виклики перед соціумом та політичною елітою;
  - Лідерство на нових ринках – можливості для бізнесу;
  - Вплив глобальних мегатрендів на розвиток економіки України;
  - Місце України у Світі 2050.

Тема 4: Ринкові механізми в період глобальних цифрових трансформацій

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Сфера обігу і ринок
2. Макроекономічна картина ринкового кругообігу
3. Монополізовані і конкурентні ринки
4. Види ринків та особливості їх розвитку
5. Інфраструктура ринків
6. Оцінювання стану ринку та ринкової кон'юнктури

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття **Короткі теоретичні відомості**

Для визначення рівня конкурентоспроможності на основі одиничних показників якості оцінюваного виробу/підприємства і базового зразка може бути побудована циклограма ("павутина якості").

Алгоритм побудови циклограми такий.

1. Вибираються основні показники якості виробу(діяльності підприємства), які представляються у вигляді променів (1-8).

2. На променях циклограми відкладаються значення показників якості оцінюваного виробу (підприємства), лідера ринку, конкурентів (як правило різними кольорами) .

3. На основі з'єднання точок утворюють багатокутники і розраховують їх площу.

Для визначення рівня якості оцінюваного виробу площа багатокутника порівнюється з площею багатокутника базового зразка. Велика площа багатокутника свідчить про більш високому рівні якості виробу.

Для визначення рівня конкурентоспроможності фірми площа багатокутника порівнюється з площею багатокутника фірми-еталона та конкурентів. Багатокутник дозволяє наглядно продемонструвати сильні та слабкі сторони фірми.

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (доступно за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-02#Text>)

2. Дайте відповіді на запитання:

- Як відбувається визначення монопольного становища на ринку
- Що є об'єктами аналізу щодо визначення монопольного становища на ринку
- Як формується перелік товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище
- За якими критеріями визначаються товарні межі ринку

Практичне завдання 2

Дані про результати дослідження ринку (бальні оцінки) згруповано в таблицю. Побудуйте циклограму конкурентоспроможності та визначте рейтинг кожної фірми.

Показник	Фірма 1	Фірма 2	Фірма 3
Частка ринку	5	8	7
Рівень цін	6	2	4
Обсяг реалізації	6	9	8
Бюджет на рекламу	7	8	5
Обсяг особистих продажів	2	10	8
Асортимент	3	5	8
Відомість марки	4	8	9
Якість	3	3	5

Практичне завдання 3

Функція витрат монополії має вигляд $TC = 300 + 250Q$, функція попиту на продукцію - $P = 70 - 0.3Q$. Визначити ціну, за якої прибуток буде максимальним.

Тема 5: Міжнародна конкуренція країн, регіонів, фірм та її вплив на кон'юнктуру ринку

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Кон'юнктура ринку
2. Міжнародна конкуренція у механізмі сучасних глобалізаційних процесів
3. Конкуренція регіонів та агломерацій
4. Міжнародна конкуренція за людський потенціал

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості

Для оцінки рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства загалом можна використовувати наступні методи.

1. Оцінку конкурентоспроможності продукції можна провести, розрахувавши коефіцієнт конкурентоспроможності, який визначається за формулою:

$$K_k = I_{ТП} / I_{ЕП}, \quad (5.1)$$

де $I_{ТП} = \sum a_i g_i$ – індекс технічних параметрів;

a_i – коефіцієнт вагомості i -го параметра;

g_i – відношення i -го технічного параметру товару до аналогічного параметру товару-конкурента;

$I_{ЕП} = \sum e_{i\text{мл}} / \sum e_{i\text{конк}}$ – індекс економічних параметрів;

$\sum e_i$ - сума економічних параметрів товару

Якщо інтегральний показник конкурентоспроможності продукції більший за 1, то досліджувана продукція краща за продукцію конкурента (або зразок); дорівнює 1 – продукти знаходяться на однаковому рівні; менший за 1 – продукція поступається продукції конкурента (або зразку).

Практичне завдання 1

Розрахувати коефіцієнт конкурентоспроможності Товару 1 за наступними показниками.

Показники	Товар 1	Товар - конкурент	Коефіцієнт вагомості
Гарантійний період експлуатації, тис. годин	23000	27000	0,3
Якість, %	80	60	0,4
Привабливість, %	70	80	0,3
Ціна, грн.	2500	2700	-
Витрати, пов'язані з використанням, грн.	50	45	-

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із Індексом глобальної конкурентоспроможності The Global Competitiveness Index (доступно за посиланням <https://www.weforum.org/reports?utf8=%E2%9C%93&query=global+competitiveness>)
2. Визначте, які показники оцінюються для формування даного індексу
3. Дослідіть, які країни є лідерами та аутсайдерами даного рейтингу у поточному році та в динаміці.
4. Визначте місце України в даному рейтингу та запропонуйте шляхи його покращення.

Тема 6: Інноваційний розвиток економіки у системі глобалізаційних викликів

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Системний підхід до інноваційної діяльності
2. Просторовий підхід до інноваційного розвитку економіки
3. Еволюційна економіка
4. Еко-інноваційний підхід у системі сталого розвитку

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

1. Ознайомтеся із світовими рейтингами, які характеризують інноваційну активність (доступно за посиланням: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2020/)
2. Дайте відповіді на запитання:
  - Які показники інноваційної активності включені до розрахунку кінцевого показника
  - Проаналізуйте ТОП-10 країн інноваторів
  - Визначте місце України у рейтингу, які сильні та слабкі сторони вплинули на результат.

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із даними щодо інноваційної діяльності промислових підприємств України (доступно за посиланням: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm)
2. Дайте відповіді на запитання:
  - Які області займають лідируючі позиції в рейтингу?
  - Побудуйте для вибраної області лінію тренду інноваційної активності промислових підприємств
  - Визначте потенційні джерела нарощування інноваційної активності промислових підприємств України.

Тема 7: Стратегічне планування соціально-економічного розвитку країни

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Еволюційно-історичний аспект стратегічного планування.
2. Сутність та види планування.
3. Методи та принципи макроекономічного планування.
4. Система програмних документів.
5. Український досвід макроекономічного планування.
6. Формалізація процесу стратегічного планування.

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із основними положеннями Національної економічної стратегії на період до 2030 року (доступно за посиланням: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>). Визначте основні стратегічні орієнтири розвитку України.

2. Працюючи в малих групах, проаналізуйте основні стратегічні цілі та інструменти їх реалізації. Запропонуйте власні інструменти тактичного планування для реалізації стратегічних цілей.

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із матеріалами семінарів «Як владі та ГО втілити проект за підтримки ЄС» ютюбканалу «Будуймо Європу в Україні» та матеріалами кейсу «Шлях до енергонезалежності»

2. Дайте відповіді на запитання:

- Пригадайте із матеріалів базових курсів, які існують можливості для фінансування проектів в Україні, в т.ч. за кошти європейських донорів.

- Які із представлених кейсів на вашу думку є/можуть стати найбільш успішними? Чому?

- Які особливості реалізації кейсів ви виділили?

- Які сфери реалізації проектів за підтримки ЄС є доступними у поточному програмному періоді?

- В чому полягає специфіка взаємодії громади та влади при реалізації проектів за підтримки ЄС?

Тема 8: Стратегічне планування регіонального розвитку на основі Смарт-спеціалізації

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Стратегія досліджень та інновацій для смарт-спеціалізації.
2. Сутність концепції смарт-спеціалізації.
3. Методологія смарт-спеціалізації.

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із досвідом стратегічного планування регіонального розвитку ЄС (доступно за посиланням: https://ec.europa.eu/info/index_en, Розділ: EU regional and urban development).

2. Назвіть:

- основні напрями реалізації європейської політики з розвитку регіонів та сільської місцевості.

- основні фонди, що фінансують регіональний розвиток.

Практичне завдання 2

1. Запропонуйте концепцію Смарт спеціалізації для території, де ви проживаєте (або звідки родом). Обґрунтуйте ваш вибір.

Тема 9: Мережева взаємодія як модель інноваційного розвитку

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Поняття інноваційної екосистеми
2. Фактори розвитку регіональної інноваційної екосистеми
3. Кластерна взаємодія як модель формування регіональної інноваційної екосистеми
4. Інноваційні лабораторії як віртуальний майданчик взаємодії учасників екосистеми.
5. Концепція економічної кластеризації.
6. Інституційне середовище розвитку та функціонування кластеру.

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із досвідом підтримки та розвитку кластерів ЄС Європейської кластерної обсерваторії (доступно за посиланням: <http://www.clusterobservatory.eu/data/>)
2. Назвіть та проаналізуйте:
  - Основні сфери розвитку європейських кластерів
  - Просторове розміщення європейських кластерів
  - Кластерні організації та інфраструктуру підтримки кластерів ЄС

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із досвідом підтримки та розвитку кластерів України (доступно за посиланням: <https://www.industry4ukraine.net/category/publications/clusters-of-ukraine/> та <https://ucluster.org/>)
2. Назвіть та проаналізуйте:
  - Основні сфери розвитку українських кластерів
  - Просторове розміщення українських кластерів
  - Кластерні організації та інфраструктуру підтримки кластерів України

Тема 10: Грошова система: стан та напрями трансформації

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Природа грошей, їх призначення та функції
2. Види грошей та їх застосування в сучасних економічних процесах
3. Грошова маса та особливості обігу грошей
4. Еволюція світової валютної системи

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

Визначити загальний попит на гроші, якщо номінальний ВВП становить 6000 млн. у.о., одна грошова одиниця здійснює в середньому 3 оборота в рік, а спекулятивний попит на гроші становить 400 млн. у.о.

Практичне завдання 2

Розрахувати величину реальної грошової маси в економіці країни, якщо реальний обсяг виробництва дорівнює 30 млрд. од., а швидкість обороту грошової одиниці становить 8.

Тема 11: Фінанси і фінансова система: прикладні аспекти розвитку

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Фінансові ресурси та їх розподіл
2. Фінансові зв'язки і потоки
3. Цінні папери
4. Податки і оподаткування
5. Бюджети і бюджетний устрій
6. Банки і банківська справа. Фінансово-кредитні операції

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості

Для обчислення неттингу між банками необхідно:

1. Сформуувати таблицю валютнообмінних операцій банку

	Валюта А	Курс	Валюта Б
Купівля	+		-
Продаж	-		+
Всього			

2. Підсумувати суми, що виплачуються одним і тим самим банком в одній і тій же валюті, з однією і тією ж датою валютування
3. Зробити висновок на основі тверджень:
  - а) якщо загальна сума зобов'язань одного банку в одній валюті перевищує загальну суму зобов'язань іншого банку в цій самій валюті, різниця виплачується стороною, яка має більшу суму зобов'язань;
  - б) якщо загальні суми зустрічних платіжних зобов'язань банків в одній і тій самій валюті на встановлену дату валютування дорівнюють один одному, взаємозалік здійснюється без руху коштів.

Практичне завдання 1

Пряме котирування Нью-Йорк на Лондон 15 вересня поточного року становило:

- а) по курсу покупця: 1 фунт стерлінгів = 1,7585 долара США;
- б) по курсу продавця: 1 фунт стерлінгів = 1,7595 долара США.

Визначте прибуток американського банку (маржу) за 1 реалізований фунт стерлінгів.

Практичне завдання 2

Банк «Родзинка» протягом операційного тижня провів наступні операції із банком «Бенефіс»:

Купив 3 млн. дол. США проти євро за курсом 2,2594; купив 2 млн. Євро проти гривні за курсом 31,3159; продав 4 млн. дол. США проти гривні за курсом 27,798.

Розрахуйте неттинг між банками.

Тема 12: Формування і розвиток соціально-трудоових відносин на сучасному ринку праці

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Суть та особливості соціально-трудоових відносин
2. Ринок праці та його суб'єкти
3. Трудоові відносини та їх регулювання
4. Кількість і якість праці. Продуктивність праці
5. Ринок праці та зайнятість

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

На ринку праці попит описується функцією $D = 200 - 3W$, а пропозиція праці - $C = 54 + 4W$, де W – денна ставка зарплати, у.о.

Визначити:

- яка рівноважна ставка зарплати на даному ринку;
- яку кількість працівників буде прийнято на роботу;
- якщо держава встановить мінімальний розмір погодинної оплати праці при 8-ми годинному робочому дні в розмірі 1,5 у.о., то якими будуть наслідки.

Практичне завдання 2

В місті налічується 5,3 тис. безробітних, які стоять на обліку в центрі зайнятості і будуть отримувати допомогу по безробіттю. Із них 1,2 тис. отримуватимуть допомогу в мінімальному розмірі 1800 грн.; 1,5 тис. мають трудовий стаж більше 10 років та середній розмір зарплати – 15 тис. грн.; 0,4 тис. мають трудовий стаж 6-10 років та середній розмір зарплати – 18 тис. грн.; решту мають трудовий стаж 2-6 років та отримували зарплату на рівні мінімальної. Виплати будуть здійснюватися протягом 2 місяців. Визначте, яка сума виплат із фонду зайнятості буде спрямована на виплату допомоги.

Практичне завдання 3

На сайті видання "Дебет-Кредит" знайдіть та завантажте чинні бланки та заповніть їх від свого імені (паспортні дані, номери телефонів вказувати умовно):

1. Повідомлення про прийняття працівника на роботу (ДПС)
2. Інформація про попит на робочу силу (вакансії) (центр зайнятості)

Тема 13: Відносини власності в сучасних економічних системах

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Власність як економічна категорія
2. Суб'єкти, об'єкти, права власності, їх види
3. Види суб'єктів і об'єктів власності
4. Форми власності
5. Ефективне господарювання
6. Інтелектуальна власність та її особливості

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Перегляньте відео щодо форм подання структури власності юридичних осіб (доступно за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=6fFKVAqP5E0&t=119s>).
2. Які причини її введення?
3. Які наслідки матиме звітування для окремої юридичної особи, економіки країни (як у внутрішньому так і у міжнародному вимірі).

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із зразками схематичного зображення структури власності (доступно за посиланням https://mof.gov.ua/uk/samples_of_drawing_up_a_schematic_representation_of_the_ownership_structure-517).
2. Визначте основні принципи їх побудови
3. Зобразіть схематичну структуру власності ТОВ «Нова фірма» за умови, що 40 % статутного капіталу належить ТОВ «Старий власник», 30% - фізичній особі Умовному Г.У., яка є громадянином України, решту розподілено порівну між громадянами України Знайомий А.А., Знайомий Б.Б., Знайомий В.В. В свою чергу бенефіціарним власником ТОВ «Старий власник» є Знайомий В.В.

Тема 14: Суб'єкти та види підприємницької діяльності в Україні

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Класифікація суб'єктів господарювання
2. Особливості державної реєстрації та оподаткування суб'єктів господарювання
3. Сектор МСП (малого та середнього підприємництва)
4. Умови розвитку МСП та бізнес-середовище регіону та країни

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із світовими рейтингами легкості ведення бізнесу (доступно за посиланням: <https://www.doingbusiness.org/en/doingbusiness>).

2. Дайте відповіді на запитання:
  - Які критерії характеризують рейтинги Ведення бізнесу?
  - Місце України в рейтингах та причини його зміни.

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із матеріалами платформи Start Business Challenge (доступно за посиланням: <https://sbc.regulation.gov.ua/>)

2. Дайте відповіді на запитання
  - Які фактори вибору системи оподаткування в Україні.
  - Чи може фізична особа/юридична особа самостійно вибрати систему оподаткування?

Практичне завдання 3

На сайті видання "Дебет-Кредит" знайдіть та завантажте чинні бланки, заповніть їх від свого імені (паспортні дані, номери телефонів вказувати умовно):

1. Заява про реєстрацію фізичної особи-підприємця
2. Заява про перехід на спрощену систему оподаткування

Тема 15: Виробниче підприємництво – основа глобальної конкурентоспроможності економіки

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Виробництво - джерело створення економічних благ
2. Матеріальне і духовне виробництво
3. Економіка виробничої організації
4. Фактори виробництва та міжнародний поділ праці
5. Інноваційні стратегії розвитку
6. Життєвий цикл товарів та його особливості на різних ринках

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості¹

Чистий операційний дохід від реалізації інноваційної продукції

$$EBITDA_{1i} = \sum_{i=1}^n \{[Q_1 P_1 + Q_2 P_2]_i\}$$

Прибуток від реалізації інноваційної продукції

$$NCF_{1i} = \sum_{i=1}^n \{EBITDA_i(1 - T) - C_{\%}\}_i$$

Можливі втрати підприємства через недоотримання прибутку

¹ О.С.Кузьмін, І.В.Литвин Венчурний бізнес: навч. посіб. К.:Знання, 2012. 350с.

$$R_i = \sum_{i=1}^n \{(Q_i - Q_{1i})(P_{1i} - P_{2i})(1 - T)\}$$

Де

P_1, P_2 – ціна інноваційного продукту, запланована та нижча від запланованої, відповідно;

Q_1, Q_2 – обсяг продажу інноваційного продукту по запланованій та зниженій ціні,

$$Q = Q_1 + Q_2;$$

T – податок на прибуток, %;

$C_{\%}$ – сума виплат довготривалого боргу;

n – термін проекту, роки.

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із матеріалом Crisis-driven innovation. Efficient adaptation in and beyond the crisis (доступно за посиланням: https://www.imp3rove.de/wp-content/uploads/2020/10/Efficient_adaptation_in_and_beyond_the_crises-A_game_plan_for_a_new_normal.pdf)

2. Які основні зміни повинні відбуватися на підприємстві для швидкої адаптації до нових умов, спричинених кризою

3. Сформулюйте інноваційне портфоліо для підприємства-бази практики.

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із методологією та інструментарієм оцінювання інноваційності підприємства, розробленими Лігоненко Л.О. (доступно за посиланням: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_3_105_117.pdf).

2. Поясніть, які ключові фактори вплинули на розробку даної методики

Практичне завдання 3

За оцінками менеджера компанії NewStartUp ціна інноваційного продукту фірми може бути зниженою на 20% порівняно із запланованою. За першим оптимістичним сценарієм обсяг збуту продукції за ціною 200 у.о. становитиме 300 тис. од. протягом перших шести місяців виходу на ринок. Після зниження ціни, обсяг збуту зросте на 10% в місяць. Підприємство є платником податку на прибуток на загальних підставах в Україні. Розрахуйте чистий дохід від реалізації інноваційної продукції та можливі втрати підприємства від недоотримання прибутку.

Тема 16: Розвиток інноваційного підприємництва на національних та міжнародних ринках

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Суть та особливості стартапів.
2. Етапи еволюції стартапів.
3. Венчурний бізнес.
4. Інституційне забезпечення інноваційного та венчурного бізнесу

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості²

Етапи визначення вартості венчурної компанії за порівняльним методом:

1. Вибір компанії, яка за видом діяльності і обсягами виробництва є зіставною із досліджуваною (порівнювальною компанією, ПК)

2. Коефіцієнт мультиплікатора досліджуваних компаній

$$K_{vev} = \frac{VEV_{ПК}}{12 EBITDA_{ПК}}$$

$VEV_{ПК}$ – ринкова вартість ПК;

$EBITDA_{ПК}$ – дохід компанії до виплати відсотків, податків і амортизаційних відрахувань.

3. Прогнозна вартість венчурної компанії

² О.Є.Кузьмін, І.В.Литвин Венчурний бізнес: навч. посіб. К.:Знання, 2012. 350с.

$$VEV = K_{vev} \sum_{i=1}^{12} NI_i$$

NI_i – прогнозований чистий операційний дохід венчурної компанії;

i – місяць, в якому отримується чистий операційний дохід венчурної компанії.

4. Акціонерна вартість венчурної компанії

$$AEV = VEV - BZ + EC$$

BZ – боргові зобов'язання венчурної компанії: банківські кредити, чиста кредиторська заборгованість, брідж-позики;

EC – вільні грошові кошти венчурної компанії.

5. Прогонозна ціна однієї акції венчурної компанії

$$P_A = \frac{AEV}{RB_A}$$

RB_A – розмита база акцій (потенційно можлива кількість випущених акцій венчурної компанії).

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із Звітом «Ukraine as Number One (UNO)» <https://ukraine-one.com/report> матеріалами Школи стартапів платформи Українські кластери (доступно за посиланням: <https://ucluster.org/shkola-startapiv/>)

2. Проаналізуйте Топ українські Seed стартапи та Топ українські Growth стартапи.
3. Які фактори сприяли успіху цих компаній на ринку
4. В чому полягає складність інвестиційних раундів та акселераційних програм

Тема 17: Мікроекономічні аспекти економічної рівноваги

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Ринкове ціноутворення: суть та особливості
2. Рівноважна ціна
3. Ціна грошей. Валютний курс
4. Ціноутворення на специфічні товари та послуги

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

Функція витрат монополії має вигляд $TC = 6Q + 0.3Q^2$. монополія торгує на двох ринках, функції попиту на яких описуються залежностями $Q_1 = 150 - P_1$ та $Q_2 = 150 - P_2$. Визначити ціни на кожному ринку, при яких прибуток монополіста буде максимальним.

Практичне завдання 2

Фірма, яка є монополістом на ринку товару та монополістом на ринку праці, характеризується наступними функціями: виробничою $Q = 6L$; попиту на продукцію $Q_D = 120 - P$. Ринок праці можна описати формулою $L_S = 0.2w - 4$. Визначити, за якою ціною фірма продаватиме продукцію при досягненні максимуму прибутковості.

Тема 18: Макроекономічна рівновага: механізм оцінювання та шляхи забезпечення

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Валовий внутрішній та національний продукт
2. Визначення валового національного продукту
3. Визначення валового внутрішнього продукту
4. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага
5. Інфляція, її причини та прояви

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості³

Формування основних макроекономічних показників

	РД	ЛД	НД	ЧНП	ВНП
Заробітня плата найманих працівників	+	+	+	+	+
Рентні платежі	+	+	+	+	+
Проценти	+	+	+	+	+
Дивіденти	+	+	+	+	+
Доходи індивідуальних власників		+	+	+	+
Податки на прибуток корпорацій			+	+	+
Нерозподілений дохід корпорацій			+	+	+
Непрямі податки на бізнес				+	+
Амортизаційні відрахування					+

Для складання платіжного балансу необхідно:

1. Відобразити фінансові потоки, виходячи із правила, що приплив вартості із-за кордону відображається по дебету, а відплив – по кредиту. Наприклад, таблицю платіжного балансу країни для операцій купівлі/продажу товару можна умовно зобразити наступним чином:

	Дебет	Кредит
Товари	+	
Послуги	+	
Фінансовий рахунок		+

При операціях з експорту ціна товарів враховується на базі цін FOB (або відповідної бази для перевезень іншими видами транспорту)

2. Перевірити правильність розрахунків за правилом подвійного запису та рівності балансу.

Практичне завдання 1

Фірма «Тростинка» підписала міжнародний імпортерний контракт на наступних умовах: ціна контракту 300 тис. Євро; базис цін – CIF; послуги нерезидентів, враховані в ціну контракту, становлять 20%. Як будуть відображені операції по даному контракту в платіжному балансі України.

Практичне завдання 2

За результатами поточного року, економіку країни можна охарактеризувати наступними показниками (млрд. у.о.): витрати населення на споживання товарів та послуг – 540; амортизаційні відрахування – 60; орендна плата – 30; витрати на соціальне страхування – 45; транспортні витрати – 35; доходи від власності – 45; проценти – 15; дивіденти – 28; заробітня плата найманих працівників – 519; чистий експорт – 74; нерозподілений прибуток корпорацій – 52; непрямі податки – 63; податки з фізичних осіб – 54; податок на прибуток корпорацій – 46; прибуток корпорацій – 146; державні закупівлі товарів та послуг – 155; заощадження населення – 42; чисті внутрішні інвестиції – 77.

Визначте основні макроекономічні показники.

Практичне завдання 3

Виробнича функція для певної країни описується залежністю $Y = 4K^{1/2}N^{1/2}$, попит та пропозиція на ринку паці описуються залежностями відповідно: $N_D = 18 - 0.3w$ та $N_S = 2.1w$. Обсяг капіталу є сталим. Попит на гроші описується функцією: $L = 0.3Y - 28i$. Пропозиція грошей $M_S = 300$ од. Функція заощаджень $S = -42 + 0.4Y$. Інвестиційний попит підприємців виражено залежністю $I = 100 - 9i$. Який рівень цін забезпечить загальну економічну рівновагу в даній економічній системі?

Практичне завдання 4

³ Экономическая теория. Задачи, логические схемы, методические материалы / под. Ред. А.И.Добрынина, Л.С.Тарасевича. СПб: Питер, 2001. 448 с.

Функція попиту на товар має вигляд $Q_D = 16 - 2P$, а функція пропозиції $Q_S = -5 + 2P$. Планується введення податку, який сплачуватиметься продавцем, в розмірі 1 гр.од.

Визначити:

- Ціну для покупця та продавця до та після введення податку;
- Ставку податку, при якій рівноважний обсяг продажу становитиме 2 од.;
- Загальну суму податку, який надходитиме до бюджету;
- Надлишок покупця та продавця до та після введення податку.

Тема 19: Інвестиційна діяльність на міжнародних ринках

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Суть та концепції інвестування.
2. Прямі та портфельні іноземні інвестиції.
3. Венчурне інвестування.
4. Державні інвестиційні фонди.
5. Моделі фінансування розвитку стартапів.
6. Грантові програми міжнародних донорів.

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із діяльністю інвестиційних фондів ОАЕ Mubadala Investment Company (доступно за посиланням: <https://www.mubadala.com/>) та Норвегії Government Pension Fund Global (доступно за посиланням: <https://www.nbim.no/>).
2. Обговоріть спільні риси та відмінності у діяльності фондів
3. Дайте характеристику пріоритетних напрямів інвестування
4. Порівняйте фінансово-економічні показники діяльності фондів та характеристики проектів, які фінансуються фондами

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із матеріалами рубрик «Інвестиції», «Топ-українські ангел-інвестори» та «Раунди фінансування стартапів» платформи Українські кластери (доступно за посиланням: <https://ucluster.org/>)
2. Обговоріть спільні риси та відмінності у діяльності фондів
3. Дайте характеристику пріоритетних напрямів інвестування

Тема 20: Фінансові інструменти здійснення підприємницької діяльності на міжнародних ринках

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Сучасний стан розвитку світового фінансового ринку
2. Первісні фінансові інструменти на міжнародних ринках
3. Похідні фінансові інструменти
4. Біржові індекси та кредитні рейтинги на ринках цінних паперів
5. Характеристика світових фінансових інституцій

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості⁴

1. Поточна дохідність облігації:

$$Cur. \text{ yid. } \% = \frac{C(\%) * N}{P}$$

де $C(\%)$ – купонна ставка, %;

⁴ Інвестування : практикум / [Т. В. Майорова, В. І. Максимович, С. В. Урванцева та ін.] ; за наук. ред. Т. В. Майорової. К. : КНЕУ, 2012. 577с.

N – номінал;

P – поточна ринкова ціна.

2. Останній сплачений дивіденд по акції:

$$D_o = K * I_n$$

де D_o – останній сплачений дивіденд;

K – коефіцієнт дивідендних виплат;

I_n – дохід на одну акцію

3. Ціна акції:

$$P = \frac{D_o(1 + g)}{r - g}$$

де P – ціна акції;

g – щорічний приріст дивідендів;

r – ціна сплаченого капіталу.

4. Премія або дисконт за форвардним контрактом:

$$\frac{\text{Премія}}{\text{дисконт}} = \frac{F_0 - S_0}{S_0} * \frac{12}{N} * 100\%$$

F_0, S_0 – курси на момент підписання контракту,

N – кількість місяців, на які заключається форвардна угода.

5. Форвардний спред - це різниця між курсом Spot та Forward у пунктах, яка визначається цілим числом пунктів.

Практичне завдання 1

Для фінансування поточної діяльності на період пандемії фірма «Дюшес» випустила облігації номінальною вартістю 20 тис. грн. за одиницю. Поточна ринкова ціна облігації встановилася на рівні 22 тис. грн. за од. Купонна ставка – 12%. Визначте поточну дохідність облігації.

Практичне завдання 2

ПАТ «Везунчик» необхідно визначити ціну простої акції за таких умов: коефіцієнт дивідендних виплат становить 0,3; чистий прибуток в розрахунку на одну просту акцію за підсумками року склав 120 грн.; щорічний приріст дивідендів становить 5%; ціна сплаченого капіталу – 11 %.

Практичне завдання 3

Клієнт брокера Лондонської фондової біржі укладає для продажу валюти 90-денний форвард на суму 60000 доларів США проти фунтів стерлінгів. Ставки «Лібор»: по доларах США – 3,8%, по фунтах стерлінгів – 6,0%. Спот-курс USD/GBP 1 : 0,64.

Визначте:

- премію (дисконт) від угоди;
- обчисліть форвардний курс угоди;
- розрахуйте вартість угоди.

Практичне завдання 4

Приватна особа має намір купити 900000 доларів США за курсом 28,05 грн. за 1 долар США і укладає форвардний контракт на продаж через 6 місяців цієї суми за курсом 31,15 грн. за 1 долар США. Отриману суму вона розміщує на європейському ринку, де прибутковість за ставкою «Лібор» становитиме 6%.

Визначте:

- який капітал в гривнях необхідно вкласти в дану угоду приватній особі
- який очікуваний прибуток приватної особи за форвардним контрактом;
- який очікуваний прибуток на європейському ринку цінних паперів;
- річну суму і норму прибутку.

Тема 21: Світовий валютний ринок

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Розвиток світового валютного ринку в умовах глобальних цифрових трансформацій

2. Види операцій та угод на FOREX
3. Котирування валют та крос-курси
4. Валютообмінні операції в господарській діяльності суб'єктів господарювання
5. Банківське обслуговування валютообмінних операцій

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості⁵

Курс покупця (bid) – це курс, за яким уповноважений банк купує іноземну валюту за національну на ринку.

Курс продавця (offer) – це курс, за яким банк продає валюту на ринку.

Маржа валютообмінної операції:

$$\text{маржа} = \frac{\text{Offer} - \text{Bid}}{\text{Bid}} * 100\%$$

Валюта котирування - та іноземна валюта, курс якої визначають;

База котирування – валюта, з якою порівнюють дану грошову одиницю. Наприклад, у записі USD/UAH долар США є базою котирування, а гривня – валютою котирування.

А) Розрахунок крос-курсу для валют із прямим котируванням до долара США (долар є базою котирування для обох валют):

BID	OFFER
$\frac{\text{BID валюти котирування}}{\text{OFFER бази котирування}}$	$\frac{\text{OFFER валюти котирування}}{\text{BID бази котирування}}$

Б) Розрахунок крос-курсу для валют із прямим та непрямим котируванням до долара США, де долар є базою котирування для однієї з валют.

BID	OFFER
$\frac{\text{BID валюти котирування} *}{\text{BID бази котирування}}$	$\frac{\text{OFFER валюти котирування} *}{\text{OFFER бази котирування}}$

В) Розрахунок крос-курсу для валют із непрямим котируванням до долара США, де долар є валютою котирування для обох валют.

BID	OFFER
$\frac{\text{BID бази котирування}}{\text{OFFER валюти котирування}}$	$\frac{\text{OFFER бази котирування}}{\text{BID валюти котирування}}$

Практичне завдання 1

Доларове котирування для покупця і продавця характеризується такими даними:

а) долар США до швейцарського франка = 1,2565...1,2575;

б) долар США до гривні = 24,9558...25,0355.

Визначте крос-курс української гривні до швейцарського франка для покупця та для продавця.

Практичне завдання 2

Розрахуйте курс продавця (offer), якщо курс покупця (bid) 1 долар США = 24,1530 грн., а маржа (прибуток) обмінної операції дорівнює 1,75%.

Тема 22: Прикладні аспекти міжнародних розрахунків

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Сутність міжнародних розрахунків

⁵ Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит» / Укладач: к.е.н., доцент кафедри фінансів Гладинець Н.Ю. – Мукачево: МДУ, 2016. – 48 с.

2. Види міжнародних розрахунків у бізнесі
3. Організація міжнародних розрахунків за участю банків
4. Відображення міжнародних розрахунків в платіжному балансі країни

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Короткі теоретичні відомості⁶

Таблиця експортних та імпорتنих трансакцій для банків-кореспондентів має вигляд:

Активи	Пасиви

В ній почергово відображаються операції, які відбуватимуться за участю фірми-покупця та банків-кореспондентів покупця та продавця

Практичне завдання 1

Експортер із США погодився продати партію комп'ютерів вартістю 60 тис. дол. США британській фірмі. Обмінний курс долара до фунта становить 2:1.

Відобразіть розрахунки між фірмами за участю банків – кореспондентів у Лондоні та Нью-Йорку при розрахунках по відкритому рахунку.

Практичне завдання 2

Торгові підприємства України закупили в США 100000 чоловічих костюмів по 100 доларів США за костюм і 50000 пар чоловічого взуття по 50 доларів США за пару. Обмінний курс долара підвищився від 23,65 до 24,10 грн.

Визначте:

- а) ціни на чоловічі костюми і взуття до зміни обмінного курсу;
- б) ціни на чоловічі костюми і взуття після зміни обмінного курсу;
- в) обчисліть суму втрат населення від подорожчання імпорتنих товарів.
- г) відобразіть операції в платіжному балансі України

Практичне завдання 3

Сума невиконаних контрактів по експорту нафтопродуктів Росією в Україну становить 75 млн. грн., а сума невиконаних контрактів по імпорту з України цукру – 8 млн. грн. Українська гривня девальвувала відносно долара США від 22,65 до 24,75, а російський рубль – від 780 до 890.

Визначте втрати російських експортерів нафти та обчисліть втрати українських експортерів цукру.

Тема 23: Споживання: локальні тенденції та мегатренди

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Види і форми споживання
2. Корисність як економічна категорія
3. Особливості споживчого вибору на сучасних ринках
4. Сучасні закони, теорії та концепції поведінки споживачів

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із матеріалами огляду «Шість економік майбутнього: де в ООН побачили ринки на \$30 трлн» (доступно за посиланням: <https://mind.ua/publications/20214334-shist-ekonomik-majbutnogo-de-v-oon-pobachili-rinki-na-30-trln>), сформованого за даними звіту Future Possibilities Report 2020 (доступно за посиланням: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/20200720_un75_uae_futurepossibilitiesreport.pdf)

2. Обговоріть суть та можливі напрями розвитку споживчих ринків у сферах:
  - Ексабайтова економіка
  - Економіка добробуту

⁶ Козик В.В., Панкова Л.А., Григорєв О.Ю., Босак А.О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. К.: Вікар. 2003. 368с.

- Вуглецево-нейтральна економіка
- Економіка замкнутого циклу
- Економіка біороста
- Економіка вражень

Тема 24: Соціалізація та екологізація економіки

Закріплення знань (бесіда, обговорення, дискусія):

1. Соціальна сфера як частина економіки
2. Соціальні потреби людини і суспільства
3. Соціальна підтримка населення, соціальне забезпечення і соціальна допомога
4. Соціальна реабілітація і соціальна благодійність
5. Особливості соціально-відповідального бізнесу
6. Турбота про навколишнє середовище як соціальний процес

Розвиток вмінь та навиків практичної роботи за темою заняття

Практичне завдання 1

1. Ознайомтеся із мегатрендами розвитку бізнес-лідерів (доступно за посиланням <https://www.ddiworld.com/blog/leadership-megatrends-2021>) та Global Leadership Forecast 2021 (доступно за посиланням <https://www.ddiworld.com/global-leadership-forecast-2021>)
2. Влаштуйте дискусію за проблемними питаннями:
  - Як впливають зміни та невизначеність на роль бізнес-лідера.
  - «Вигорання» та «Благополуччя» як чинники соціального розвитку фірми
  - Віртуальне робоче місце та соціальні зв'язки у колективі
  - Готовність до цифрового майбутнього
  - Розвиток компетентностей працівників та плинність кадрів

Практичне завдання 2

1. Ознайомтеся із матеріалом «Відповідальний бізнес: як компанії підтримували одна одну та суспільство» European Business Association (доступно за посиланням: <https://eba.com.ua/vidpovidalnyj-biznes-yak-kompaniyi-pidtrymuvaly-odna-odnu-ta-suspilstvo/>)
2. Обговоріть питання:
Поширення понять соціальної відповідальності бізнесу в Україні та світі
Як прояви соціальної відповідальності бізнесу пов'язуються із концепцією сталого розвитку суспільства

Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Контроль знань з предмету "Прикладна економіка" проводиться за рейтинговою системою оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю у першому семестрі вивчення дисципліни – залік.

Форма підсумкового семестрового контролю у другому семестрі вивчення дисципліни – екзамен

Поточний контроль передбачає експрес-опитування, опитування за темою заняття, презентування результатів групової роботи та самостійної роботи на практичному занятті. При підготовці до практичних занять (семінарів); опрацюванні окремих розділів програми, які не виносяться на лекції; підготовці та складанні контрольних робіт, рефератів, есе, тестування студенти повинні дотримуватися основних принципів академічної доброчесності.

Модульний контроль проводиться двічі на семестр із наступним розподілом балів:

Модуль 1			Модуль 2			Підсумкова семестрова оцінка	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота				
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота (тестування, проектне завдання)		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота (тестування, проектне завдання)			
15	20		20	20		25	100
№ лекцій	Вид робіт	Бал	№ лекцій	Вид робіт	Бал	за кожних три бали семестрової оцінки студент отримує 1 бал підсумкової семестрової оцінки автоматично	
Лекція 1	Практичне заняття №1	2	Лекція 9	Практичне заняття №9	5		
Лекція 2	Практичне заняття №2	3	Лекція 10	Практичне заняття №10	5		
Лекція 3	Практичне заняття №3	5	Лекція 11	Практичне заняття №11	5		
Лекція 4	Практичне заняття №4	5	Лекція 12	Практичне заняття №12	5		
Лекція 5	Практичне заняття №5	5	Лекція 13	Практичне заняття №13	5		
Лекція 6	Практичне заняття №6	5	Лекція 14	Практичне заняття №14	5		
Лекція 7	Практичне заняття №7	5	Лекція 15	Практичне заняття №15	5		
Лекція 8	Практичне заняття №8	5	Лекція 16	Практичне заняття №16	5		

Модуль 1			Модуль 2			Підсумкова семестрова оцінка		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота					
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота (тестування, проектне завдання)		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота (тестування, проектне завдання)		Матеріал	Бал	100
15	20		20	20				
№ лекцій	Вид робіт	Бал	№ лекцій	Вид робіт	Бал	Матеріал	Бал	
Лекція 1	Практичне заняття №1	5	Лекція 8	Практичне заняття №8	5	Теоретичний курс	10	
Лекція 2	Практичне заняття №2	5	Лекція 9	Практичне заняття №9	6	Практичне завдання	15	
Лекція 3	Практичне заняття №3	5	Лекція 10	Практичне заняття №10	6			
Лекція 4	Практичне заняття №4	5	Лекція 11	Практичне заняття №11	6			
Лекція 5	Практичне заняття №5	5	Лекція 12	Практичне заняття №12	6			
Лекція 6	Практичне заняття №6	5	Лекція 13	Практичне заняття №13	6			
Лекція 7	Практичне заняття №7	5	Лекція 14	Практичне заняття №14	5			

Рекомендована література

Базова література:

1. С. М. Кваша, К. В. Наконечна Прикладна економіка : навч. посіб. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: НУБіП України, 2018.
2. Б. О. Язлюк, Р. Б. Гевко, Ю. В. Дзядикевич, А. М. Бутов Прикладна економіка : навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2016.
3. Г. И. Журухин [и др.] Прикладная экономика [Текст]: учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Екатеринбург: Изд-во ГОУ ВПО «Рос. гос. проф.-пед. ун-т», 2009.
4. А. В. Васильев, Н. В. Глухова Прикладная экономика [Текст] : учеб. пособие. Санкт-Петербургский гос. электротехнический ун-т "ЛЭТИ". СПб.: Издательство СПбЭТУ "ЛЭТИ", 2001.
5. А. П. Казаков, Н. В. Минаева. Экономика (Микро-, макро- и прикладная экономика) [Текст] : учеб. курс по основам экон. теории и предпринимательству по программе 60-120 часов: Курс лекций. Упражнения и контрольные вопросы. Деловые тесты и тренинги. Консультации юриста. М. : Изд-во ЦИПКК АП, 1996.
6. Прикладная экономика [Текст] : сб.заданий : Пер. с англ. М.: Просвещение, 1993.

Додаткова література:

1. Керівництво зі стратегії досліджень та інновацій для смарт спеціалізації неофіційна адаптована скорочена версія. Український інститут міжнародної політики.

2. І.О. Мартиняк Міжнародна економічна діяльність України: розвиток українських стартапів у міжнародному бізнес-середовищі. Навчальний посібник. Тернопіль: ТІСІТ, 2016. Електронна публікація www.dl.tisit.edu.ua

3. The Balanced Development of National Economy Under the Conditions of Modern World Transformation. Monograph. Daugavpils, 2019.

4. «Стратегічне планування соціально-економічного розвитку країни: еволюційноісторичний аспект і сучасні реалії.» URL www.irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis_nbuv > cgiirbis_6

5. Український журнал прикладної економіки : [наук. журн.], Тернопіль.- Отримується з 2016. URL: <http://ujae.org.ua/UJAE/index>

6. Международные стратегии экономического развития: учеб. пособие/ под ред. Ю.В.Макогона. К:Знання. 2007. – 461с.

7. Дж.Стігліц Глобалізація та її тягар: пер. з англ. К.: Вид. дім «КМ Академія». 2003. 252с.

Інформаційні ресурси

1. Сторінка навчальної дисципліни «Прикладна економіка» на сервері дистанційного навчання ТНТУ ім. І.Пулюя, ID: 4958 URL: <https://dl.tntu.edu.ua/index.php>

2. Офіційний сайт міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://www.e.gov.ua/ua>

Для нотаток

